

Obsah

1 Úvod.....	9
2 Charakteristika a bionomie velkých šelem – obecná východiska	11
2.1 Medvěd hnědý, <i>Ursus arctos</i> (Linnaeus, 1758)	11
2.1.1 Taxonomické zařazení a vnitrodruhová variabilita.....	11
2.1.2 Morfologická charakteristika a popis druhu.....	12
2.1.3 Rozšíření a početnost	14
2.1.4 Biotopové preference.....	16
2.1.5 Potravní ekologie	17
2.1.6 Domovský okrsek, migralita a sociální organizace	19
2.1.7 Pohybová aktivita.....	21
2.1.8 Biologie rozmnožování	22
2.1.9 Přirození nepřátelé, konkurenti, parazité a choroby.....	23
2.1.10 Ohrožení a statut ochrany	24
2.2 Vlk obecný, <i>Canis lupus</i> (Linnaeus, 1758)	25
2.2.1 Taxonomické zařazení a vnitrodruhová variabilita.....	25
2.2.2 Morfologická charakteristika a popis druhu.....	26
2.2.3 Rozšíření a početnost	27
2.2.4 Biotopové preference.....	30
2.2.5 Složení potravy.....	31
2.2.6 Technika lovu	33
2.2.7 Sociální organizace	34
BOX 2.1: Proč vlci vyjí?.....	36
2.2.8 Pohybová aktivita.....	36
2.2.9 Biologie rozmnožování	37
2.2.10 Přirození nepřátelé, konkurenti, parazité, patogeny	38
2.2.11 Ohrožení a statut ochrany	38
2.3 Rys ostrovid, <i>Lynx lynx</i> (Linnaeus, 1758).....	40
2.3.1 Taxonomické zařazení a vnitrodruhová variabilita.....	40
2.3.2 Morfologická charakteristika a popis druhu	41
2.3.3 Rozšíření a početnost	42
2.3.4 Biotopové preference.....	44
BOX 2.2: Bojí se rys vody?.....	45
2.3.5 Složení potravy.....	46
2.3.6 Technika lovu	47
BOX 2.3: Co odhalily fotopasti – jak dlouho se rys vrací ke kořisti?.....	48
2.3.7 Sociální organizace	49
2.3.8 Pohybová aktivita.....	50
2.3.9 Rozmnožování.....	50
2.3.10 Přirození nepřátelé, konkurenti, parazité, patogeny	52

2.3.11	Ohrožení a statut ochrany	53
	BOX 2.4: Konkurují si vlk a rys?.....	53
2.4	Kraniální charakteristiky velkých šelem.....	56
2.4.1	Rozdíl mezi psem a vlkem v lebečních znacích.....	57
2.5	Určování věku velkých šelem.....	57
2.5.1	Medvěd.....	58
2.5.2	Vlk.....	58
2.5.3	Rys.....	59
3	Historický a současný výskyt velkých šelem v ČR	60
3.1	Medvěd hnědý.....	60
3.2	Vlk obecný.....	61
3.3	Rys ostrovid.....	62
4	Pobytové znaky velkých šelem	64
4.1	Medvěd hnědý.....	64
4.2	Vlk obecný.....	71
4.3	Rys ostrovid.....	79
5	Případové studie.....	87
5.1	Monitoring velkých šelem v ČR	87
5.2	Současný výskyt rysa ostrovida (<i>Lynx lynx</i>) a vlka obecného (<i>Canis lupus</i>) v severním a severozápadním pohraničí České republiky.....	91
5.3	Současný výskyt rysa ostrovida (<i>Lynx lynx</i>) a vlka obecného (<i>Canis lupus</i>) v širší oblasti Jeseníků.....	98
5.4	Výskyt medvěda hnědého v letech 2003–2012 v karpatských pohořích na česko-slovenském pomezí.....	100
5.5	Výskyt rysa ostrovida a vlka obecného v letech 2003–2012 v CHKO Beskydy a širším okolí.....	108
5.6	Využití fotopastí pro sledování populace rysa ostrovida v Moravskoslezských Beskydách a Javorníkách	113
5.7	Monitoring vlka obecného v Západních Karpatech pomocí neinvazivní genetiky.....	119
5.8	Habitatové preference velkých šelem a modelování migračních koridorů v Západních Karpatech.....	122
5.9	Habitatový model rysa ostrovida v ČR jako nástroj krajinného plánování.....	127
5.10	Velké šelmy a chov ovcí v CHKO Beskydy.....	136
5.11	Postoje místních obyvatel a návštěvníků Beskyd k velkým šelmám.....	139
6	Význam velkých šelem v ekosystémech	150
6.1	Vrcholoví predátoři	150
6.2	Vliv na lesy a biodiverzitu	151
6.2.1	Vliv přemnožených býložravců na vegetaci a další živočichy.....	151
	BOX 6.1: Soužití díky predaci	151
6.2.2	Dynamická krajina neklidu: od predátorů k rostlinám	153
6.2.3	Hospodářské lesy: spolupráce lesníků a šelem.....	155
6.2.4	Mršiny: druhý život kořisti šelem.....	156
6.3	Vliv na myslivecké hospodaření.....	156
6.3.1	Vliv na trofejovou zvěř	156
6.3.2	Regulace malých šelem	158
6.3.3	Regulace bobrů.....	159
6.3.4	Nemoci a nákazy.....	159

7 Opatření na ochranu velkých šelem.....	161
7.1 Vlčí a Rysí hlídky: zapojení veřejnosti do ochrany a monitoringu velkých šelem.....	162
7.2 Ochrana konektivity krajiny	163
7.3 Prevence škod způsobovaných velkými šelmami.....	166
7.4 Jednotný přeshraniční management velkých šelem.....	167
7.5 Osvěta, vzdělávání a zapojení veřejnosti do ochrany šelem	169
BOX 7.1: Organizace věnující se ochraně a výzkumu velkých šelem v ČR	171
Literatura.....	172
Large carnivores in Moravia and Silesia – Summary	187